

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ**

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Февруари 2008 година

Сектор за макроекономска политика

Скопје, април 2008 година

РЕЗИМЕ НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО ФЕВРУАРИ 2008 ГОДИНА

- **Продолжува трендот на раст на индустриското производство, кој во февруари изнесува 6,9% на годишна основа**
- **Натамошно зголемување на трошоците за живот за 9,6% на годишна основа, при што само трошоците за исхрана се повисоки за 18,7%**
- **Зголемување на вредноста (во долари) на извозот на стоки за 33,4% на годишна основа, со истовремен пораст на увозот на стоки за 47,9%**
- **Остварен дефицит на Централниот Буџет од 776 милиони денари (0,20% од БДП) и дефицит на Консолидираниот буџет од 785 милиони денари (0,21% од БДП)**
- **Силен раст на депозитниот потенцијал на банките од недржавниот сектор од 28,9%, придружен со раст на кредитите на приватниот сектор од 41,4%**
- **Пораст на просечната пензија за 14,7% споредено со истиот месец од претходната година**

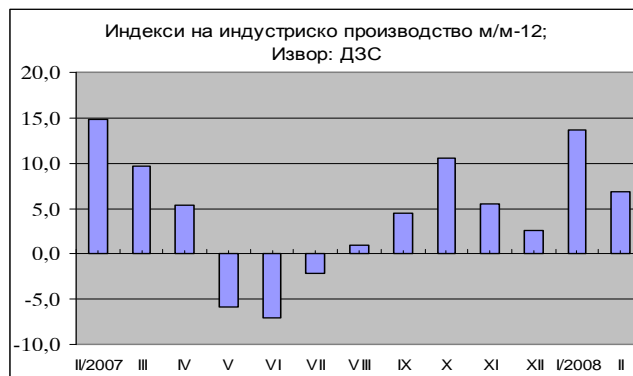
1. Реален сектор

1.1 Кумулативниот индекс на индустриското производство за периодот јануари-февруари 2008, во однос на истиот период од претходната година, забележа пораст од 10%.

Притоа, во февруари 2008 година, индексот на индустриското производство е зголемен за 6,9% во однос на февруари 2007 година, и за 6,9% споредено со претходниот месец.

Анализирано по сектори, растот на индустриското производство во периодот јануари-февруари 2008 се должи на зголеменото производство во секторот Преработувачка индустрија од 11,9% и секторот Вадење руди и камен од 10,3%.

Во рамки на Преработувачката индустрија, која има најголемо учество во вкупниот индекс (83,9%), главни носители на растот се производството на прехранбени производи и пијалаци со раст од 6,5%, производство на тутунски производи со 55,1%, производство на кокс, деривати на нафта и нуклеарно гориво со раст од

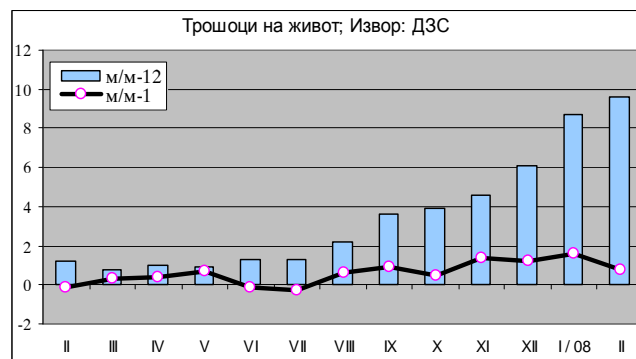
7,5%, производството на основни метали со раст од 19,8%, производство на метални производи во метало-преработувачката фаза, освен машини и уреди со 41,3%, производството на машини и уреди, неспомнати на друго место со 68,9% производство на електрични машини и апарати, неспомнати на друго место со раст од 66,1%, производство на мебел и други разновидни производи со раст од 73,1% и рециклажа со раст од 186,7%.

1.2. Индексот на трошоци на живот во февруари 2008, во споредба со февруари 2007 година, порасна за 9,6%.

Растот главно се должи на зголемените трошоци за исхрана од 18,7%, тутун и пијалаци за 4,7%, облека и обувки од 2,2% и за домување од 3,0%.

Во февруари 2008 година, трошоците на живот се зголемија за 0,8% споредено со претходниот месец.

Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалаци за едно четиричлено домаќинство за месец јануари 2008 година, пресметана врз основа на цените на мало, изнесува 12.174 денари и во однос на претходниот месец е повисока за 1,2%.

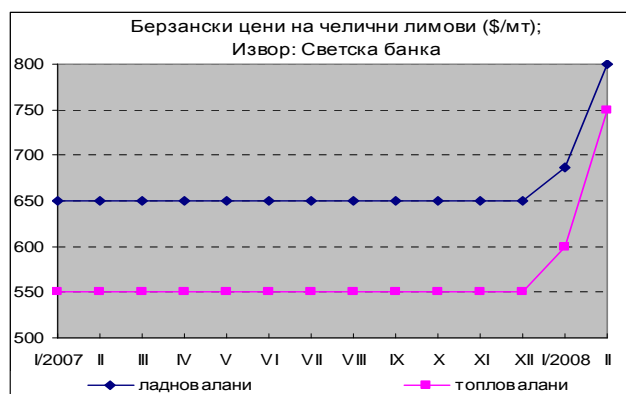

Индексот на цените на мало во февруари 2008 година, во однос на истиот месец претходната година забележа зголемување од 7,8%. Овој пораст е резултат на зголемените цени во групата земјоделски производи за 31,5%, индустриски производи за 9,2%, непрехранбени индустриски производи за 7,1%, прехранбени производи за 18,6% и индустриско-прехранбени производи за 15,3%.

1.3. Во февруари 2008 година, на светските берзи продолжи трендот на зголемување на цените на најголемиот дел од металните производи и прехранбените производи.

Најголемо зголемување во однос на претходниот месец е забележано кај никелот, чија берзанска цена достигна вредност од 27,955 долари за еден метрички тон.

Имено, нафтата, како производ со најголемо влијание во светскиот пазар, бележи незначително зголемување на цената на светската берза. Така, во февруари 2008 година, нафтата достигна цена од 94,82 долари за барел.

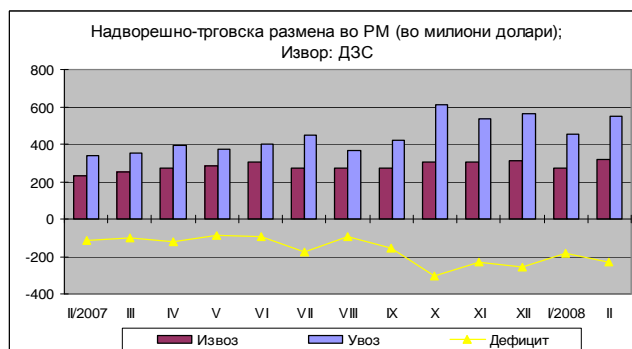
Споредено со февруари минатата година, цената на нафтата е зголемена за дури 64,1%.

Од друга страна, по еден годишен период на мирување, пораст на берзанските цени е забележан кај челикот, ладноваланите и топловаланите челични лимови, чии цени порасна за 13%, 26% и 36%, респективно.

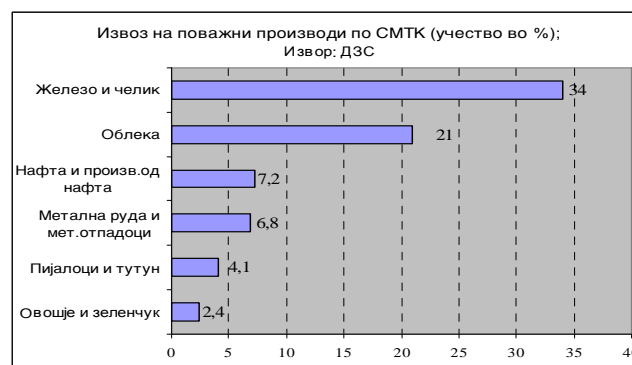
2. Надворешен сектор

2.1. Во првите два месеци од 2008 година евидентиран е исклучително висок пораст на надворешно-трговската размена (во доларска вредност) од 42,2%.

Притоа, физичкиот обем на извозот е зголемен за 14,3%, додека неговата вредност достигна 585 милиони долари, што претставува пораст од 33,4%. Зголемувањето на количинскиот увоз на стоки изнесува 6,1%, а неговата вредност оствари износ од 999 милиони долари, или пораст од 47,9%. При вакви движења, салдото на размената со странство изразена во доларска вредност изнесува 414,8 милиони долари. Порастот на дефицитот во овој период во однос на истиот остварен во првите два месеци од 2007 година изнесува 177,6 милиони долари, од кои 32% се должи на зголемување на дефицитот во трговијата со нафта и нафтени производи.

2.2. Во структурата на извозот, најголемо учество (според СМТК) во овие два месеци од 2008 година отпаѓа на: железо и челик со 34%, облека 21%, нафта и производи од нафта 7,2%, метална руда и метални отпадоци 6,8%, пијалоци и тутун 4,1%, овошје и зеленчук 2,4%. Овие шест групи производи

сочинуваат околу 75% од вкупниот извоз на државата.

Поголемиот извоз остварен во овие два месеци во однос на истиот период од 2007 година, е резултат на зголемениот извоз на железо и челик (стапка од 22%), метална руда и метални отпадоци (183%), облека (27%), нафта и производи од нафта (61%), изработки од метал (71%), електрични машини и делови-непомнати (62%), овошје и зеленчук (29%), изработки од неметални минерали (33%) итн.

2.3. Најголем дел од увозот на стоки во првите два месеци оваа година отпаѓа на: нафта и производи од нафта 17,1%, железо и челик 8,6%, електрична енергија 6,8%, друмски возила 6,7%, текстилни предива 6,5%, метална руда и метални отпадоци 4,1%, телекомуникациони апарати 3,3 % итн.

Поголемиот увоз (според СМТК) остварен во периодот јануари-февруари 2008 година, споредено со истиот период минатата година, пред се е резултат на зголемениот увоз на: нафта и производи од нафта за 72,3 милиони долари (стапка од 73,4%), електрична енергија 37,9 милиони долари (127,5%), друмски возила за 32 милиони долари (92,5%), телекомуникациски апарати 19 милиони долари (133%), жита и преработки од жита 17,3 милиони долари (146%), електрични машини и делови 12,8 милиони долари (69%), гас природен или индустриски 10 милиони долари (119%), метална руда и метални отпадоци 9,8 милиони долари (31,5%), железо и челик 9,6 милиони долари (12,7%) и друго.

2.4. Во периодот јануари-февруари 2008 година, 63,2% од вкупно извезените стоки се пласирани на пазарот на Европската Унија (EU27), а 44% од вкупно увезените стоки во Република Македонија се со потекло од оваа интеграција. Извозот во Европската Унија е поголем за 21,3%, а увозот е зголемен за 31,4%, во однос на истиот период 2007 година. Во овие два месеци од 2008 година, околу 76% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во трговската размена со Русија, Кина, Швајцарија, Полска и Турција.

2.5. Според валутната структура, во јануари 2008 година во однос на истиот месец претходната година, извозот во евра бележи зголемување за 70 милиони евра (30,5%), а делот од извозот реализиран на "доларскиот пазар" се зголеми со помал интензитет од 2,2% или за 2,9 милиони долари.

НАДВОРЕШНО-ТРГОВСКА РАЗМЕНА на Република Македонија (□□ □□□□□□); □□□□□□□□: □□

- по валути -

ИЗВОЗ	I-II 2007					I-II 2008					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во %)
	валута	колич. 000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари	структ. во %	валута	колич. 000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите		
EUR	305	231.721.636	61,1854	14.177.980.987	68,9	401	302.362.972	61,3306	18.544.102.491	76,3	70.641.336	30,5
USD	139	133.100.957	46,9525	6.249.422.684	30,4	107	135.996.784	41,6569	5.665.204.431	23,3	2.895.827	2,2
EUR+USD	444			20.427.403.671	99,2	508			24.209.306.922	99,5		
вк извоз:	446			20.587.116.954	100,0	510			24.318.874.639	100,0		18,1

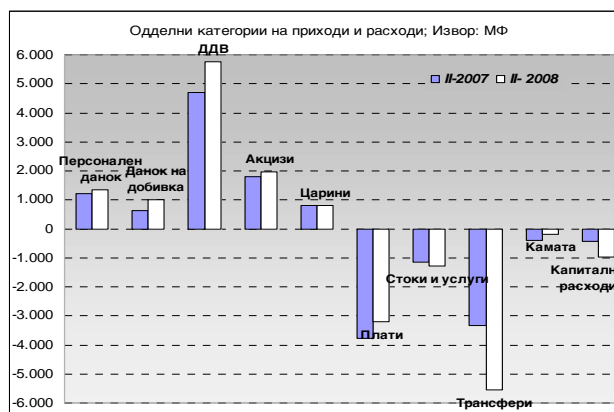
Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

3.1. Во првите два месеци од 2008 година, вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваат 12.068 милиони денари (3,3% од БДП), што претставува зголемување од 20,7% во однос на истиот период од минатата година. Ваквото зголемување на приходите се должи на зголемената наплата на даночните приходи.

Даночните приходи во овој период се реализирани во износ од 11.357 милиони денари, што претставува зголемување од 19,9% во однос на овој период минатата година.

Учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во првите два месеци од 2008 година изнесува 50,7%, а на акцизите 17,5%, при што, од овие два даноци се остварени приходи од 7.742 милиони денари, односно повеќе од 2/3 од вкупните даночни приходи (2,1% од БДП). Гледано по одделни категории, приходите од ДДВ забележаа значаен пораст од 22,7%, акцизите од 11,3%, данокот на добивка од 53,3%, приходите од царина се речиси исти односно со помало остварување за 1,0%, додека приходите од персоналниот данок се зголемени за 12,5% споредено со истиот период лани и покрај намалената и унифицираната даночна стапка од 10%. Неданочните приходи (450 милиони денари) се зголемени за 16,0% во однос на истиот период минатата година.

3.2. Во првите два месеци од 2008 година, вкупните расходи на Централниот буџет изнесуваат 11.238 милиони денари (3,0% од БДП), што е повеќе за 24,0% во однос на истиот период од 2007 година.

Најголеми расходни ставки се трансферите (5.571 милиони денари) и платите и надоместоците (3.207 милиони денари). Во вкупните расходи на Централниот буџет, расходите за плати и надоместоци во овој период учествуваат со 28,5% и во однос на истиот период лани се намалени за 15,1%.

Расходите за стоки и услуги се извршени во износ од 1,292 милиони денари, односно имаат поголемо остварување во споредба со 2007 година за 14,4%.

Во делот на трансферите, во овој период се потрошени 67,3% повеќе средства споредено со истиот период 2007 година и претставуваат најголема расходна ставка, односно учествуваат со 49,6% во вкупните расходи (1,5% од БДП). Ваквото остварување се должи на фактот дека се зголемува бројот на единици за локална самоуправа кои преминаа во втората фаза на децентрализација, така што средствата за исплата на плати во образованието и за градинките на 51 општини се исплаќаат преку трансфери за општините. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се извршени во износ од 1.915 милиони денари или за 313 милиони денари повеќе (19,5% зголемување). Каматите се реализирани во износ од 190 милиони денари што е помалку за 51,5% во споредба со 2007 година.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи изнесуваат 978 милиони денари, што е зголемување од 125,4% во споредба со истиот период 2007 година.

3.3. Оттука во месеците јануари и февруари 2008 година остварен е суфицит на Централниот Буџет од 830 милиони денари (0,2% од БДП), додека суфицитот на консолидираниот буџет изнесува 829 милиони денари (0,2% од БДП).

4. Монетарен сектор

4.1. Во февруари 2008 година, примарните пари¹ изнесуваат 35.620 милиони денари и со тоа регистрираат пораст од 1,8% на месечна основа, како резултат на порастот од 4,3% на вкупните ликвидни средства на банките. На годишна основа, примарните пари забележуваат пораст од дури 22,3%.

Во февруари 2008 година, НБРМ преку благајничките записи вршеше повлекување ликвидност. Имено, во февруари НБРМ донесе одлука тендерот со каматни стапки да се замени со тендер на износи. Тоа значи дека каматната стапка е фиксна и одредена од НБРМ, а износот на благајнички записи е неограничен. Заедно со оваа одлука, а во насока на намалување на интензивираната инфлација и одржување на инфлационите очекувања на стабилно ниво, НБРМ ја зголеми каматната стапка на благајничките записи од 5,08% на 5,25%, односно за 0,17 п.п.. Просечна пондерирана каматна стапка на три месечните државни записи, во февруари 2008 година бележи намалување од 0,05 п.п. и изнесува 5,05%. Шест месечните државни записи забележуваат пад на просечните пондерирани каматни стапки од 5,37% во јануари на 5,27% во февруари 2008 година.

4.2. Готовите пари во оптек во февруари 2008 година забележаа пад на месечна основа од 1,1%. На годишна основа пак, готовите пари во оптек бележат пораст од 8,3%.

Најтесната парична маса М1 во февруари 2008 година, како резултат на порастот на депозитните пари, односно парите на тековните и жиро сметките, бележи пораст од над 2%. На годишна основа М1 бележи пораст од 31,3%. Пошироките монетарни агрегати М2 и М4 паралелно со порастот на депозитниот потенцијал, бележат намален интензитет на пораст, од 20,1% и 27,9% на годишно ниво.

4.3. Вкупниот депозитен потенцијал на недржавниот сектор² во февруари 2008 година повторно бележи пораст, главно како резултат на порастот на девизните депозити на населението и претпријатијата. Имено, вкупните депозити остваруваат месечен пораст од 1,4% и достигнуваат 134.156 милиони денари. На годишно ниво регистрираат пораст од 26,8%. Вкупниот депозитен потенцијал на недржавниот сектор во февруари 2008 година достигна 132.263 милиони денари и на годишно ниво забележува пораст од 28,8%. Во рамки на депозитите, краткорочните депозити бележат пораст од 0,9% на месечна основа, при што пораст се регистрира и кај денарските (0,6%) и кај девизните депозити (1,2%). Долгорочните депозити во февруари 2008 година бележат поинтензивен пораст на месечно ниво, од 7,3%, кој главно е одраз на високиот пораст на девизните депозити од 12,7%, додека денарските депозити забележаа пораст од 3,3%. Според секторската структура, и населението и претпријатијата имаат придонес во порастот на депозитната база на банките. Имено, депозитите на населението бележат месечен пораст од 0,54%, и тоа во целост како резултат на порастот на девизните депозити од 1,4%, бидејќи

¹ Примарните пари се пресметуваат како збир од готовите пари во оптек, готовината во благајна и сметките на банките со задолжителната резерва на девизните депозити.

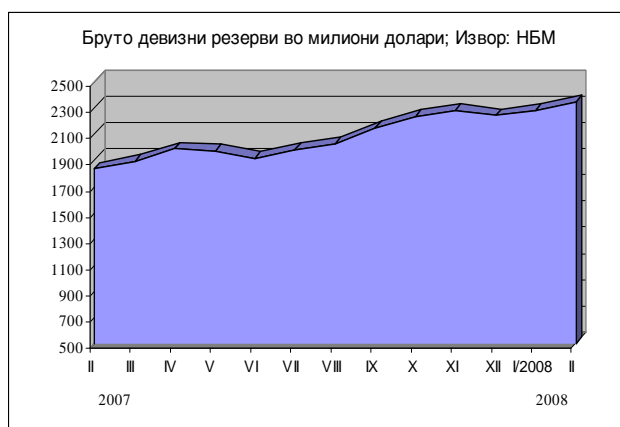
² Вкупниот депозитен потенцијал ги вклучува немонетарните и квази депозитите.

денарските депозити на населението бележат пад од 0,7%. Депозитите на претпријатијата остваруваат пораст од 3,4% на месечно ниво, при речиси ист пораст на денарските и девизните депозити, од 3,4% и 3,5% соодветно.

4.4. Кредитите на приватниот сектор³ во февруари 2008 година бележат пораст од 3,6% на месечна основа, при што најголем придонес во порастот имаат денарските кредити на претпријатијата. На годишна основа се забележува висок пораст од близу 41,4%. Во рамки на рочната структура на кредитите на приватниот сектор, краткорочните кредити бележат пораст од 4,8% на месечна основа, при истовремен пораст на денарските и девизните депозити, од 5,1% и 3,6% соодветно. Долгорочните кредити остваруваат пораст од 2,8% на месечно ниво, притоа денарските кредити се зголемени за 3,8%, а девизните кредити за 0,4%. Анализата на секторската структура на кредитите на приватниот сектор укажува на зголемено кредитирање на населението и претпријатијата. Имено, кредитите на населението бележат пораст од 3,7% на месечна основа, при што денарските кредити се зголемени за 3,6%, а девизните за 6,1%. Од друга страна, кредитите на претпријатијата остваруваат пораст од 3,6%. Во вкупните кредити на претпријатијата доминираат денарските кредити, кои воедно бележат и интензивен пораст од 5,1%, додека девизните кредити се повисоки за 1,1% на месечна основа.

4.5. Во февруари 2008 година се забележува понатамошно намалување на активните и пораст на пасивните каматни стапки, односно постепено стеснување на каматните маргини на банките. Просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити бележи намалување од 0,1 п.п. на месечна основа, а исто толку опаѓа и каматната стапка на девизните кредити. Во февруари 2008 година, просечните пондерирани каматни стапки на денарските и девизните кредити изнесуваат 9,7% и 8,1% соодветно. Пондерираните каматни стапки на денарските и девизните депозити бележат опаѓање од 0,1 п.п., и во февруари 2008 година изнесуваат 5,5% и 2,2%, соодветно.

4.6. Во февруари 2008 година, на девизниот пазар не се забележани трансакции на НБРМ, односно не се регистрирани откуп и продажба на девизи. Сепак, бруто девизните резерви бележат пораст од близу 3%, и во февруари 2008 година изнесуваат 2.342 милиони долари. Порастот на бруто девизните резерви делумно ја одразува зголемената обврска за задолжителна резерва на банките во девизи, како резултат на проширената основа со нови сметки, при пресметката во февруари 2008 година.

³ Кредитите на приватниот сектор ги вклучуваат кредитите во домашна и кредитите во странска валута.

5. Социјален сектор

5.1. Во февруари 2008 година, во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се евидентирани 271.582 пензионери, што претставува годишно зголемување од 0,8%.

Во февруари вредноста на просечната пензија (8.879 денари) се зголеми за 1,0% споредено со претходниот месец. Притоа, споредено со јануари од претходната година порастот изнесува 14,7%. За исплата на пензии, во овој месец се потрошени 2.380,5 милиони денари, што претставува 49,4% од вкупните социјални трансфери во владиниот Буџет.

5.2. Бројот на корисници на социјална парична помош во јануари (последни расположливи податоци) изнесува 61.941 домаќинства, што претставува намалување од 0,8% споредено со претходниот месец.

Притоа, за исплата на социјална парична помош се потрошени 138,1 милиони денари. За помош по основ на туѓа нега, во јануари се потрошени 70,4 милиони денари за 18.227 лица. Како корисници на постојана парична помош, во овој месец се регистрирани 5.076 лица и за нив се потрошени 16,9 милиони денари, додека здравствена заштита користат 5.226 лица, за што се потрошени околу 4,2 милиони денари. Вкупните исплати за социјална помош претставуваат 5,3% од вкупните реализирани социјални трансфери на владиниот Буџет за односниот месец.

5.3. Во јануари 2008 година, споредено со јануари 2007 година, забележан е пораст на просечната номинална и реална нето плата за 12,0%, односно 3,1%.

Просечната нето плата во јануари изнесува 15.555 денари, што претставува незначително зголемување споредено со претходниот месец. Процентот на невработени кои не примиле плата постојано се намалува. Во јануари изнесува 9,6%, и е најниска стапка досега. Споредено со истиот месец од претходната година оваа стапка е пониска за 3,9 процентни поени.

